

[Socialministeren.]

sikring, der har betydet umaadelig meget gennem Aarene, og som aldrig tilnærmelsesvis vilde have naaet en lignende Blomstring, hvis den ubemidlede Befolkning samtidig skulde have sukket under en Tvangsforsikrings Byrder. I øvrigt er denne Drøftelse af, hvad der burde eller ikke burde være sket paa dette Omraade i vore Fædres Tid, af meget ringe aktuel Værdi i Øjeblikket, og det samme gælder en Sammenligning med Udlandet, der netop savner et saadant frivilligt Folkeforsikringsystem som det, vi har oparbejdet gennem Sygekasser og Arbejdsløshedsforsikring.

Nej, Hovedfejlen, naar man betragter den danske Udvikling, er Systemet med de meget strenge Fattighjælps-Virkninger, som rammer enhver, hvad enten han forsørges paa Livstid for Drikfældighed, eller han blot har faaet en Flaske Medicin til et sygt Barn. Det var et Afskrækkelsessystem, der har givet voldsomt Bagslag. Thi hvad er Følgen blevet? Samtidig med, at man gennem Aarene har bibeholdt disse meget strenge Fattighjælps-Virkninger, nedværdigende og deklasserende som de har været, er Interessen for Bevarelsen af de borgerlige Rettigheder steget sammen med den almindelige Befolknings stigende politiske og kommunale Indflydelse. Men det politiske Pres, som denne Udvikling medførte, gav sig aldrig nogen Sinde Udtryk i Ændringer i selve Fattigloven, det gav sig Udtryk i Undtagelsesbestemmelser for Fattighjælp med Fattighjælps Virkninger; men det vil jo blot sige, at det blev endnu mere nedværdigende for dem, der blev tilbage, at modtage egentlig Fattighjælp. I Stedet for at gøre Lovgivningen om Fattighjælp mere rationel og mere human valgte man den meget uheldige Udvej at skabe nye Fattigvæsenere, en Udvej, der samtidig appellerede til den honnerte Ambition og Færisæismen hos den ubemidlede Del af Befolkningen og til de bedrestillede formentlige Skatteborgerinteresser. Man delte nemlig de fattige, de syge, de gamle og Invaliderne med flere i værdigt og uværdigt trængende, man indførte en Art Overklasse indenfor de fattige og henviste de saakaldte værdige — det vil i Praksis meget let komme til at betyde dem, der kan klare sig med noget mindre Hjælp — til en helt ny Institution: de kommunale Hjælpekasser, et finere Fattigvæsen, der i Virkeligheden fungerede efter ganske samme Principper som det almindelige Fattigvæsen: ligesom Tildeling af Hjælp efter nogle Medborgeres frie Skøn over Trangens Aarsag og Omfang.

Den skildrede Udvikling er saa under stigende Pres og tiltagende politiske Kampe blevet fortsat op igennem Aarene, skærpet gennem Krigstidens Rystelser og Efterkrigstidens økonomiske Virvar og den store Arbejdsløshed, alt med det Resultat, som jeg allerede forudsagde i 1912 i min Bog „Almisse og Rettigheder“, at ikke alene vilde Hjælpekassernes Udgifter stige Aar efter Aar, men efterhaanden vilde ogsaa Fattigvæsenets Udgifter stige til Trods for Hjælpekassernes Eksistens, ganske simpelt fordi Hjælpekasserne lidt efter lidt af finansielle Grunde vilde blive nødt til at henvise de mest trængende til Fattigvæsenet, saaledes at ikke Værdigheden, men Trangens Størrelse vilde blive det egentlige Skelnemærke mellem dem, man kaldte værdigt, og dem, man kaldte uværdigt trængende.

Men dertil kommer, at Udviklingen faar et ganske uligeartet Præg i de forskellige Kommuner alt efter Kommunalbestyrelsens politiske Sammensætning. Det vil igen sige, at politiske Magtforhold i Stedet for et sagligt humanitært Skøn meget ofte er blevet vejledende for Afgørelsen: værdig eller ikke-værdig trængende, en Sondring, der for øvrigt er praktisk umulig ud fra moralske Kriterier.

Det sidste Skub fremad — eller tilbage — fik denne Udvikling, da den ekstraordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse bortfaldt den 1. Oktober 1927 med det Resultat, at nye Millionudgifter skyllede ud over Hjælpekasser og Fattigvæsen. Som tidligere oplyst er Hjælpekassernes Udgifter steget fra 8,4 Mill. Kr. i 1926—27 til 14 Mill. Kr. det følgende Aar og 17,9 Mill. Kr. i sidste Aar, men trods denne Fordobling af Hjælpekasseudgifterne er de rene Fattigudgifter i det samme Tidsrum steget fra næsten 18 til 21 Mill. Kr., hvilket betyder, at over 8 000 nye Hovedpersoner, naturligvis oftest med Familie, er kastet over paa den egentlige Fattighjælp, der nu oppebæres af i alt 53 000 danske Borgere.

Jeg tror, at hele denne Udvikling bør standses, og standses af mange Grunde, som jeg senere skal vende tilbage til.

Denne Hovedfejl: den stædige Fastholden ved Fattighjælps efterhaanden mere og mere strenge Virkninger, har tillige været Hovedaarsag til den næste store Fejl, Systemet lider under, nemlig *Administrationens Splittelse*. Jeg tænker ikke her saa meget paa de uheldige Følger af den ustandselige stykkevisse Reforimering, der har gjort dansk Sociallovgivning til en Videnskab for sig, næsten utilgængelig for